

kancelarie rp

kancelarierp.pl

Kancelarie RP to nowa jakość w usługach prawnych. W serwisie baza ponad 200 dokumentów, przyjazny i prosty generator oraz sieć wysoko wyspecjalizowanych prawników dostępnych na wyciągnięcie ręki.

Porozumiewania się na odległość nie zawsze jest takie oczywiste

→ **WOJCIECH RZEŹNIK**
PRAWNIK Z KANCELARII
PRAWNEJ MADEJCZYK

Problemem budzącym niemałe kontrowersje w przypadku zarządów spółek kapitałowych jest brak uregulowania wprost w Kodeksie spółek handlowych możliwości podejmowania przez zarząd spółki uchwał za pomocą środków porozumiewania się na odległość, tj. telefonu, faksu, wideokonferencji, poczty elektronicznej lub Internetu.

Wydaje się, że w czasach, gdy większość spraw, nawet urzędowych możemy załatwić za pomocą komputera bez wychodzenia z domu, jasno brzmiące przepisy dotyczące tej kwestii ułatwiły życie i pracę wielu członkom zarządów spółek, których praca wymaga niewątpliwie ciągłego podróżowania i załatwiania wielu spraw w różnych miejscach.

Generalne zasady podejmowania uchwał przez zarządy

SPÓŁKI | Rada nadzorcza może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu np. wideokonferencji i internetu, tylko w przypadku, gdy tak stanowi statut.

spółek kapitałowych określone zostały w art. 208 k.s.h. (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) i art. 371 k.s.h. (spółka akcyjna). Obowiązująca kodyfikacja w przypadku zarządu spółek „milczy” jednakże w kwestii mobilnego podejmowania uchwał przez zarząd.

Uprawnienia rady

Odmierna regulacja, umożliwiająca podejmowanie uchwał za pomocą środków porozumiewania się na odległość, została natomiast wprowadzona w stosunku do rad nadzorczych w spółkach kapitałowych. W art. 222 § 4 k.s.h. (spółka z o.o.) oraz odpowiednio w art. 388 § 3 k.s.h. (spółka akcyjna) polski ustawodawca wskazał, że „podejmowanie uchwał przez radę nadzorczą w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość jest dopuszczalne tylko w przypadku, gdy statut tak stanowi... Wyjątkami od takiego trybu podejmowania uchwał są wyrażone w art. 222 § 5 k.s.h. i art. 388 § 4 k.s.h. wybory przewodniczącego

go i wiceprzewodniczącego rady nadzorczej oraz powołanie członka zarządu, oraz odwołanie i zawieszanie w czynnościach tych osób.

Rozbieżności w doktrynie

Powyższe niejasne regulacje ustawodawcy, który w stosunku do rad nadzorczych i zarządów spółek w sposób diametralnie odmienny określił sposób podejmowania uchwał „na odległość”, powodują, iż nawet doktryna prawnicza w zakresie możliwości podejmowania przez zarządy spółek kapitałowych uchwał przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość nie jest zgodna.

Powstaje zatem pytanie, czy zarząd jest gorszy od rady nadzorczej i czy pomimo braku wyraźnej normy prawnej, określonej w Kodeksie spółek handlowych, może podejmować uchwały przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość?

Część doktryny przyjmując wykładnię a contrario art. 222

§ 5 k.s.h. i art. 388 § 4 k.s.h. przyjmuje, że jeżeli ustawodawca wprost nie wyraził możliwości takiego sposobu podejmowania uchwał przez zarząd, a wyraził taką możliwość przy uchwałach podejmowanych przez radę nadzorczą, to zarząd w ten sposób uchwał podejmować nie może (tak m.in. M. Litwińska-Werner, Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2007 oraz M. Bieniak, w: J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Wyd. 4, Warszawa 2015).

Oprócz głosów przeciwnych takiemu uprawnieniu podejmowania uchwał przez zarząd pojawiają się również głosy w pełni popierające tego typu działania zarządów spółek. Zwolennicy podejmowania uchwał przez zarządy spółek kapitałowych przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość wskazują, iż wobec braku wyraźnego zakazu w Kodeksie spółek handlowych należałoby dopuścić możliwość podejmowania uchwał w ten sposób (tak m.in.

A. Szumański, w: S. Soltyskiński, A. Szajkowski, A. Szumański, Kodeks spółek handlowych. Komentarz. T. 3, Wyd. 3, Warszawa 2013). Przedstawiciele doktryny, którzy popierają taki sposób podejmowania uchwał, wskazują jednakże na konieczność uregulowania tej kwestii w umowach (statutach) lub w regulaminach zarządów (A. Opalski (red.), Kodeks spółek handlowych. Tom III A. Spółka akcyjna. Komentarz do art. 301–392, Warszawa 2016).

Mniej kontrowersji mobilnego podejmowania uchwał budzi przypadek spółek z o.o. W porównaniu z przepisami, które dotyczą spółki akcyjnej, regulacje art. 208 k.s.h. dotyczące spółki z ograniczoną odpowiedzialnością są dyspozytywne, a ponadto w spółce z o.o. zarząd nie ma formalnego obowiązku protokolowania podejmowanych przez siebie uchwał. W przypadku spółki z o.o. nie ma większych przeciwwskazań, aby zarząd mógł podejmować uchwały przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość. Mimo wszystko konieczne wydaje się, aby w tym wypad-

ku uregulowano taką procedurę głosowania w umowie spółki, bądź chociaż w regulaminie zarządu.

Zmiana w przepisach

Najlepszym i najrozsądniejszym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie przez ustawodawcę jednoznacznych przepisów, które przesądziłyby o możliwości podejmowania uchwał przez zarządy spółek kapitałowych przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość. Rozwiązałyby to wszelkie wątpliwości dotyczące opisywanej kwestii.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej liczne wątpliwości doktryny, postulatem de lege ferenda powinno być wprowadzenie tożsamy przepisów dotyczących podejmowania uchwał przez zarządy spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, jak zostało to już uregulowane przez ustawodawcę w stosunku do uchwał rad nadzorczych tych spółek. ©

Przed wysłaniem dokumentu, trzeba go uważnie przeczytać

→ **ANNA SOBCZYK**
PRAWNIK Z KANCELARII
PRAWNEJ MADEJCZYK

UMOWY
Dokumentowa forma czynności prawnej nie wymaga, w przeciwieństwie do formy pisemnej, opatrzenia dokumentu podpisem osoby, od której on pochodzi.

Powszechną praktyką zarówno w obrocie profesjonalnym, jak i tym z udziałem konsumentów stało się zawieranie umów za pośrednictwem nowoczesnych form komunikacji, takich jak e-mail czy wiadomość tekstowa sms.

W rezultacie pojawiła się konieczność stworzenia ram

prawnych dla oświadczeń woli składanych z użyciem coraz dynamiczniej rozwijających się technologii. Odpowiedzią na potrzeby praktyki było wprowadzenie 8 września 2016 r. do polskiego porządku prawnego dwóch nowych równoważnych z formą pisemną, szczególnych form czynności prawnych – formy dokumentowej oraz formy elektronicznej.

Elementy dokumentu

Istnienie dokumentowej formy czynności prawnej powiązane jest z nowo wprowadzoną definicją legalną terminu „dokument”, zgodnie z którą na dokument składają się dwa elementy – informacja, czyli treść dokumentu obejmująca oświadczenie woli oraz jej nośnik umożliwiający odtwarzanie treści dokumentu. Dokumentem, zatem jest zarówno treść przedstawiona za pomocą znaków graficznych na będącym jego nośnikiem papierze, a także zapis audio-

wizualny na płycie CD czy wiadomość e-mail zapisana na twardym dysku komputera.

Celem zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarczające jest złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. W rezultacie dokumentowa forma czynności prawnej nie wymaga, w przeciwieństwie do równoważnej z nią formy pisemnej opatrzenia dokumentu podpisem osoby, od której dokument pochodzi, przy czym bez znaczenia jest to czy na podstawie treści samego dokumentu możliwe będzie ustalenie osoby, od której on pochodzi czy też nastąpi to dopiero po sprawdzeniu nośnika dokumentu.

Trzeba uważać

Poza korzyściami, jakie płyną z wprowadzania nowej odformalizowanej formy czynności prawnych, nie można pominąć zagrożeń, które mogą wynikać

z nieumiejętnego stosowania powyższej formy. Przed nowelizacją wprowadzającą omawianą formę czynności prawnych w sytuacji, gdy forma pisemna czynności prawnych zastrzeżona była wyłącznie dla celów dowodowych, dowody w postaci wiadomości e-mail czy sms mogły stanowić jeden z elementów współtworzących oświadczenie woli, na podstawie których wraz z innymi środkami dowodowymi rekonstruowano oświadczenie woli stron. Po nowelizacji ten sam e-mail może stanowić dokument ucieleśniający oświadczenie woli.

Również profesjonalści przystępujący do procesu negocjacyjnego powinni zwrócić szczególną uwagę na nowo wprowadzoną formę czynności prawnych. W trakcie negocjacji strony niejednokrotnie zbliżają się i oddalają od osiągnięcia konsensu stanowiącego fundament stosunków obligacyjnych. Jednocześnie forma elektronicznego porozumiewania się na odległość umożliwia stronom szybką wymianę znacznej

ilości informacji, niejednokrotnie rozszczepiając proces negocjacyjny. W sytuacji wystąpienia między stronami sporu o sam fakt czy doszło do zawarcia umowy, konieczne poza ustaleniem istnienia samego konsensu i chwili jego wystąpienia stanie się ustalenie, czy strony dokonały zastrzeżenia formy dokumentowej pod jednym z określonych rygorów zastrzeżenia formy czynności prawnej, co może w przypadku wykazania istnienia konsensu mieć znaczący wpływ na treść zawartej umowy.

Dowody w procesie

Omawiając dokumentową formę czynności prawnych, nie sposób nie wspomnieć o dostosowaniu do niej przepisów prawa procesowego. Przede wszystkim przepisy regulujące procedowanie dowodu, z dokumentu którego immanentną cechą stanowił podpis osoby składającej oświadczenie woli, znajdują zastosowanie do nowych

dokumentów z jednym zastrzeżeniem. Z tego sposobu procedowania dokumentu korzystają mogą wyłącznie dokumenty zawierające tekst i pozwalające na ustalenie wystawcy dokumentu. W przypadku pozostałych dokumentów odpowiednie zastosowanie znajdzie art. 308 k.p.c. określający procedowanie dowodu z innego środka dowodowego.

Zmianie nie uległ art. 245 k.p.c. Zgodnie z nim osoba, która dokument podpisała, złożyła oświadczenie woli ujawnione w treści tegoż dokumentu, co oznacza, iż forma dokumentowa nie korzysta z dobrodziejstwa powyższego domniemania, chyba że dokument np. wydruk wiadomości e-mail zostanie opatrzonej podpisem.

Nieobjęcie formy dokumentowej powyższym domniemaniem zdaje się nie mieć większego znaczenia z uwagi, iż cechą konstytutywną dochowania formy dokumentowej jest możliwość ustalenia pomiotu, od którego dany dokument pochodzi. ©